

UNIVERSITETET I OSLO

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Universitetsdirektøren
Postboks 1072, Blindern
0316 OSLO

Dato: 11.12.2009
Vår ref.: 2009/14361
Deres ref.: 200900697

Telefon: 22 85 63 01
Telefaks: 22 85 44 42
E-post: postmottak@admin.uio.no
Nettadresse: www.uio.no

Ang. utkast til forskrift om kvalitetssikring i høyere utdanning og fagskoleutdanning

Vi viser til brev datert 11. september 2009 om utkast til forskrift om kvalitetssikring i høyere utdanning og fagskoleutdanning.

Universitetet i Oslo (UiO) gjorde rede for våre forventninger til NOKUT i forbindelse med at NOKUTs strategiutkast var på høring i sektoren sommeren 2009. For mer utfyllende innspill til NOKUTs prioritering, kompetanse, rolle og arbeid med godkjenning av utenlandsk utdanning viser vi til høringsuttalelsen vår datert 13. august 2009. Våre kommentarer til strategiutkastet er bakteppet også for denne høringsuttalelsen, derfor gir vi først en kort oppsummering av kommentarene til strategiutkastet før vi går løs på de konkrete merknadene til forskriftsutkastet.

UiOs innspill til NOKUTs strategi

Vi ønsker en tydelig markering av NOKUTs rolleforståelse og en klar prioritering av oppgaver innenfor NOKUTs store arbeidsfelt og tilmålte ressurser. NOKUT må sørge for å ha kompetanse som sikrer kvalitet og legitimitet i NOKUTs arbeidsutførelse, og må være spesielt oppmerksom på hvordan dobbeltheten mellom kontroll og utvikling håndteres. NOKUTs virksomhet må foregå i tett dialog med sektoren.

Vi er bekymret for at NOKUT som en liten organisasjon favner for bredt på bekostning av kvaliteten og relevansen i prosessene som gjennomføres. NOKUT må avstemme ambisjoner og plan for gjennomføring med faktisk kapasitet, slik at organisasjonen prioriterer kvalitet framfor kvantitet i aktivitetene sine. Kapasitetsutfordringer må håndteres på en slik måte at de ikke forsinkes institusjonene i sitt arbeid.

Etter vår oppfatning er spørsmålet om kompetanse et kjernepunkt for NOKUTs videre arbeid: NOKUTs legitimitet er kritisk avhengig av at NOKUTs egenoppfatning av egen kompetanse er i overensstemmelse med omgivelsenes oppfatning av NOKUTs kompetanse.

NOKUT har hittil hatt et sterkt fokus på kontroll, men både departementet og NOKUT selv signaliserer nå ønske om en mer utviklingsorientert rolle for NOKUT. UiO ønsker at NOKUT kombinerer disse to hensynene ved å være utviklingsorientert i rollen som tilsynsmyndighet: tilsynsprosesser må spisses i forhold til hvem og hva som skal evalueres og være utformet slik at de legger til rette for utvikling hos institusjonene.

Kommentarer til enkeltpunkter i forskriftsutkastet

Til § 1-6 om NOKUTs oppgaver

Listen over NOKUTs oppgaver er lang, og inneholder ingen klar prioritering av de enkelte deloppgavene. Vi ønsker oss en sterkere føring fra departementet på hva som er NOKUTs viktigste oppgaver når NOKUTs kapasitet og ressurser er tilmålte. Dessuten blir beskrivelsen av NOKUTs oppgaver utydelig, fordi de forskjellige punktene til en viss grad overlapper hverandre. Dette gjelder spesielt tilsyns- og utviklingsoppgavene, jf. kommentarene våre til forslaget § 1-7.

Til § 1-7 om NOKUTs utviklingsarbeid

Vi mener denne paragrafen er overflødig, og at dette punktet er dekket av andre og tredje strekpunkt i § 1-6, første ledd: "Søke å bistå institusjonene i deres utviklingsarbeid" og "Drive veiledning og rådgivning på aktuelle områder".

Vi er skeptiske til at NOKUT skal ha en mer aktiv rolle i forhold til utvikling, fordi dette kan gripe inn i institusjonenes råderett over egne ressurser og prioriteringen av disse, herunder utvikling av egne studietilbud. Dessuten vil utvidelsen av NOKUT til også å være et organ for utvikling kunne åpne for et potensielt grenseløst byråkrati. Større fokus på utvikling over tid, særlig når grensene for utviklingsmandatet er så pass vagt definerte som de er, vil kunne utvikle NOKUT i en retning som krever økt bruk av ressurser. Disse ressursene vil være langt bedre anvendt innenfor primærvirksomheten.

Vi mener forskriften bør signalisere at det først og fremst er gjennom tilsynsvirksomheten NOKUT skal være utviklingsorientert og bistå institusjonene i utviklingsarbeid. For eksempel kan § 1-6, første ledd, andre strekpunkt formuleres slik:

"Gjennom tilsynsvirksomheten og på andre hensiktsmessige måter søke å bistå institusjonene i deres utviklingsarbeid."

Til § 1-8 om NOKUTs virkemidler

Vi ønsker at vurderingen av hvilke virkemidler som er hensiktsmessige å anvende skal foretas i samråd med sektoren. Vi ønsker også at departementet vurderer en formulering som sikrer at NOKUT ikke kan ta i bruk virkemidler som er mer omfattende enn dem som allerede følger av lov og forskrift. Dersom NOKUT skal ta i bruk alternative virkemidler, bør dette være virkemidler som totalt sett fører til mindre arbeid for institusjonene (og NOKUT).

Evaluerings- og akkrediteringsprosesser må utformes slik at de er meningsfylte både for institusjonene og for NOKUT og slik at de er så enkle og lite ressurskrevende som mulig. Dersom de eksisterende evaluerings- og akkrediteringsprosessene oppleves som meningsfylte, vil dette på en god måte sørge for at NOKUTs ønske om en mer utviklingsorientert rolle oppfylles.

Til § 1-9 om oppnevning av sakkyndige

Oppnevning av sakkyndige bør skje etter dialog med berørte parter og fagmiljøer. Dette er et så viktig punkt at departementet bør vurdere å ta det inn i selve forskriften i stedet for å la det ligge i merknader til forskriften. Vi ber også departementet vurdere om det er mulig å gi

et noe mer utfyllende rammeverk for saksbehandlingen ved oppnevning av sakkyndige for å sikre forutsigbarhet for institusjonene.

Studentparlamentet ved UiO er kritiske til at det ikke stilles eksplisitte krav til sakkyndiges kompetanse i forskriften. Studentparlamentet ønsker derfor at krav om en relevant faglig kvalifikasjon skal tas inn i forskriften.

Til § 2-1 om krav til kvalitetssikringssystem

Det er positivt at det nå slås fast at kvalitetssystemer ikke bare skal sikre, men også bistå i utviklingen av kvaliteten i utdanningene. Det er også positivt at praksisopplæring inkluderes i paragrafen, men vi ser behov for lokale diskusjoner om grenseoppgangen mellom institusjonenes og praksisstedenes ansvar under praksisopplæringen.

Vi mener at forslaget til formulering av siste setning i § 2-1, andre ledd er uheldig og tvetydig. Ifølge utkastet skal kvalitetssystemet "omfatte alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avslutning av studiet og overgangen til arbeidslivet" (vår understreking). Det siste tillegget i setningen gir ikke en klar avgrensning av institusjonenes ansvar, og tar ikke tilstrekkelig høyde for den store bredden i utdannings kobling til samfunn og arbeidsliv.

Vi ber departementet vurdere en åpnere formulering av dette punktet som bedre synliggjør at det er de faglige kvalitetene ved utdanningene som skal være hovedfokuset for kvalitetssikringssystemet. Kravene til kvalitetssikringssystemer må gi det nødvendige handlingsrommet lokalt til å definere de vesentlige forholdene ved utdanningene som skal omfattes.

Til § 2-2 om evaluering av institusjonenes system for kvalitetssikring

Vi ber om en klargjøring av første ledd, siste setning: "Evalueringene må være i samsvar med internasjonale krav".

Til § 3-2 og § 3-5 om akkreditering av institusjoner

I høringsbrevet slår departementet fast at det ikke er nødvendig med en egen forskriftsbestemmelse som fastslår arbeidsfordelingen mellom utdanningsinstitusjonene, NOKUT og departementet, fordi dette følger klart av universitets- og høyskoleloven. Etter vår oppfatning er det imidlertid ikke tilstrekkelig klart hva som skjer på hvilket tidspunkt i prosessen med å akkreditere institusjoner, og vi anbefaler at dette behandles enten i selve forskriften eller i merknadene til forskriften.

UH-loven slår klart fast det er Kongen, på grunnlag av en faglig vurdering fra NOKUT som avgjør hvilken kategori en institusjon tilhører. Det vil også være Kongen som avgjør søknader om endring av institusjonskategori. Dette innebærer at det må foregå en realitetsbehandling av saken hos departementet i forkant av Kongens vedtak.

I lys av denne klare formuleringen i loven blir imidlertid forskriftens § 3-2, andre ledd potensielt misvisende. Forskriften slår fast at "NOKUTs vedtak om akkreditering [...] oversendes departementet" og skaper dermed inntrykk av at oversendingen til departementet er en ren formalitet. Departementets selvstendige anledning til å vurdere helheten i saker om endret institusjonskategori blir altså underkommunisert i forskriften.

Det bør framgå også av forskriften eller av forskriftens merknader at et positivt vedtak om akkreditering fra NOKUT ikke alene er tilstrekkelig til å oppnå endret institusjonskategori. Endelig vedtak fattes av departementet på bakgrunn av en totalvurdering av ressursituasjon, studietilbud, institusjonsstruktur og norsk utdanningspolitisk perspektiv.

Til § 3-3 om standarder for akkreditering av institusjoner

Vi ber departementet vurdere om det er hensiktsmessig å vente med fastsettelsen av denne forskriften inntil drøftingen av kriteriene for akkreditering av doktorgradsutdanninger er avsluttet, jf. brev fra departementet til institusjonene datert 6. oktober 2009.

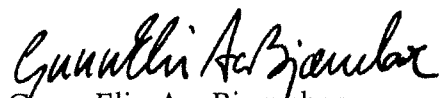
Til § 6-2 om institusjonenes godkjenning av utenlandsk høyere utdanning

Vi ber departementet vurdere om rapporteringsplikten i paragrafens første ledd bør uttrykkes så sterkt når det ennå ikke finnes tilfredsstillende databaseløsninger for slik innrapportering av vedtak.

Det er positivt at NOKUTs rådgivningsfunksjon tas inn i forskriften. Vi er imidlertid usikre på om formuleringen "legge til rette for en samordnet nasjonal praksis av godkjenning etter universitets- og høyskoleloven § 3-5 tredje ledd" er optimal, når departementet helt korrekt påpeker at det faglige ansvaret etter loven ligger hos institusjonene. Vi foreslår at departementet i stedet bruker uttrykket "legge til rette for en harmonisering av nasjonal praksis av godkjenning".

NOKUT bør bidra til informasjonsspredning og kunnskapsutveksling i sektoren, og bør sammen med departementet og andre relevante aktører utvikle løsninger for at dette kan skje på en effektiv og hensiktsmessig måte. Ved slik spredning av informasjon og kunnskap vil man på sikt kunne oppnå en harmonisering av praksis knyttet til faglig godkjenning av utenlandsk utdanning. De konkrete vedtakene om godkjenning av utenlandsk utdanning vil imidlertid alltid bli fattet innenfor en kontekst (student, studieprogram, institusjon), og vil kunne variere avhengig av de omkringliggende faktorene.

Med hilsen

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Universitetsdirektør

Monica Bakken
studiedirektør